

[Domovská Stránka](#) > ... > [Právne Predpisy a Judikatúra](#) > [Vnútroštátne Právne Predpisy](#) > [Ireland](#)

Autor obsahu

Írsko

Vnútroštátne právne predpisy

Írsko

Na tejto stránke sa uvádzajú informácie o právnom systéme v Írsku.

Právny poriadok

1. Právne nástroje/pramene práva

1.1. Vnútroštátne pramene práva

Írska ústava (v írskom jazyku *Bunreacht na hÉireann*), ktorá nadobudla účinnosť 29. decembra 1937, je základným zákonom štátu. Zriaďujú sa ňou štátne inštitúcie a štátny systém a zabezpečuje sa tripartitná del'ba moci na výkonnú, zákonodarnú a súdnu. Takisto sa v nej garantujú základné práva, ktorých rigorózný výklad a uplatňovanie zabezpečujú súdy.

Primárne právne predpisy pozostávajú zo zákonov prijatých parlamentom (*Oireachtas*), ktorý tvorí prezident Írska, horná snemovňa (*Seanad Éireann*) a dolná snemovňa (*Dáil Éireann*). Primárne právne predpisy sa delia na: zákony o zmene ústavy, ktoré nadobudnú účinnosť až vtedy, keď ich občania prijmú v referende; všeobecné predpisy verejného práva, ktoré majú všeobecné uplatnenie, a predpisy súkromného práva, ktoré sa týkajú správania konkrétneho jednotlivca alebo skupiny jednotlivcov.

Sekundárne právne predpisy predstavujú mechanizmus, pomocou ktorého môže parlament delegovať zákonodarné právomoci na ministra alebo konkrétny orgán. Právomoc tvoriť delegovanú legislatívu musí byť výslovne priznaná v primárnom práve a jej vykonávanie sa riadi prísnyimi podmienkami – zásady a politiky, ktoré sa majú použiť, musia byť zrozumiteľne a jednoznačne uvedené v nadradenom zákone a orgán, ktorý vypracúva sekundárne právne predpisy, ich musí prísne dodržať. Najbežnejšou formou sekundárnych právnych predpisov sú právne normy, ale môžu mať aj formu nariadení, uznesení, pravidiel, programov alebo miestnych vyhlášok.

V zmysle článku 50 ústavy sú naďalej účinné zákony prijaté pred rokom 1922, ktoré sa týkajú Írska (napr. zákony parlamentu Spojeného kráľovstva), a opatrenia prijaté Írskym slobodným štátom (1922 – 1937), ktoré nie sú v rozpore s ústavou. Mnohé zákony spred roka 1922, ktoré už pre Írsko neboli relevantné, boli zrušené zákonmi o revízii štatutárneho práva v rokoch 2005 – 2012.

Írsky právny systém je systém *common law* (anglo-americký právny systém), to znamená, že dôležitým zdrojom práva je judikatúra. Podľa doktríny predchádzajúceho alebo *stare decisis* (precedensu) je súd povinný riadiť sa rozhodnutiami v predchádzajúcich prípadoch, najmä rozhodnutiami vyšších súdov. Je to však zásada, nie záväzné nemenné pravidlo. Tento súbor právnych noriem zahŕňa pravidlá, všeobecné zásady, pravidlá výkladu a maximy. V doktríne *stare decisis* sa rozlišuje medzi *ratio decidendi*, teda záväznou časťou rozhodnutia, ktorá sa musí dodržiavať, a *obiter dictum*, poznámkami sudcu vo veci, ktoré sa týkajú záležitostí, ktoré sa vyskytli alebo neboli podstatné v danej veci, alebo ktoré sa vyskytli takým spôsobom, že si nevyžadovali rozhodnutie. *Obiter dictum* nie je záväzné pre budúce prípady, ale môže byť presvedčivé.

1.2. Právo Európskej únie

Keďže Írsko je členom Európskej únie (EÚ), právo Únie je dôležitou súčasťou domáceho právneho poriadku štátu.

Zo záväzkov plynúcich z členstva v EÚ vyplýva, že ústava a iné vnútroštátne zákony sú podriadené právu Únie vždy, keď má Spoločenstvo právomoc. Na to, aby štát mohol vstúpiť do EÚ a aby sa predišlo kolízii medzi ustanoveniami ústavy a práva Únie, bola potrebná zmena ústavy.

1.3. Medzinárodné pramene práva

Írsko je zmluvnou stranou mnohých medzinárodných dohôd a zmlúv a je členom mnohých medzinárodných organizácií. V ústave sa stanovuje, že Írsko prijíma všeobecne uznané zásady medzinárodného práva ako zásady, ktorými sa riadia vzťahy medzi štátmi.

Írsko je dualistický štát a na to, aby medzinárodné dohody mali formálne právne postavenie v rámci štátu, na rozdiel od postavenia medzi štátmi, musia byť zapracované do domáceho práva parlamentom (*Oireachtas*).

Írsko je od roku 1953 zmluvnou stranou Európskeho dohovoru o ľudských právach a odvtedy sa občania na základe medzinárodných právnych záväzkov štátu môžu opierať o ustanovenia tohto dohovoru pred Európskym súdom pre ľudské práva. Domáci právny účinok získali ustanovenia dohovoru prostredníctvom zákona o Európskom dohovore o ľudských právach z roku 2003, v rámci ktorého sa EDĽP začlenil do írskeho práva.

2. Ostatné pramene práva

V prípade neexistencie formálnych právnych predpisov môže právny zástupca počas prípadu a súd pri dospievaní k rozhodnutiu citovať odborné texty. Aj keď prebieha diskusia o tom, či by sa vôbec mali uplatňovať, a ich vplyv možno v posledných rokoch zoslabol, súdy sa dosiaľ opierajú o prirodzené právo a prirodzené práva pri výklade ústavy a pri vymenúvaní ústavných práv, ktoré nie sú osobitne uvedené v znení ústavy.

3. Hierarchia prameňov práva

Na vrchole právneho systému Írska stojí ústava. Právne predpisy, rozhodnutia vlády a správne rozhodnutia a postupy môžu byť preskúmané z hľadiska ich súladu s ústavou.

V ústave sa však stanovuje, že nespôsobí neplatnosť úkonov ani opatrení, ktoré si vyžiadalo členstvo v EÚ. Toto je stanovené v článku 29 ods. 4 podods. 6 ústavy. Právo Únie má teda prednosť pred všetkými vnútroštátnymi právnymi predpismi vrátane ústavy. Vzhľadom na to, že v práve Únie sa stanovuje, že spôsoby jeho vykonávania majú byť stanovené vnútroštátnymi procesnými požiadavkami, nástroje, ktorými sa vykonáva právo Únie, musia byť aj tak v súlade s procesnými ústavnými požiadavkami.

Zákon o Európskom dohovore o ľudských právach z roku 2003 jednotlivcom umožňuje opierať sa o ustanovenia EDĽP pred írskymi súdmi. EDĽP bol začlenený na podústavnej úrovni a ústava si zachováva nadradené postavenie. Podľa tohto zákona sa vyžaduje, aby súdy vykládali a uplatňovali vnútroštátne ustanovenia, pokiaľ je to možné, v súlade so zásadami obsiahnutými v EDĽP. Ak vnútroštátne právne predpisy nie sú v súlade s EDĽP, vydá sa vyhlásenie o nezlučiteľnosti.

Súdy rozhodli, že zásady medzinárodného občajového práva sú súčasťou vnútroštátneho práva v zmysle článku 29 ods. 3 ústavy, ale len do tej miery, v ktorej nie sú v rozpore s ústavou, právnymi predpismi alebo systémom common law. Medzinárodné dohody môžu byť ratifikované len v prípade, ak sú v súlade s ústavou. V opačnom prípade sa vyžaduje referendum.

Právne predpisy môžu byť nahradené alebo zmenené následnými právnymi predpismi. Sekundárne právne predpisy môžu byť nahradené primárnymi právnymi predpismi, rovnako ako právomoc delegovať tvorbu sekundárnych právnych predpisov, ale sekundárne právne predpisy nemôžu prevážiť nad primárnymi právnymi predpismi. Súdy môžu zrušiť právne predpisy na základe toho, že sú neplatné so zreteľom na ustanovenia ústavy (právne predpisy po roku 1937) alebo že nie sú v súlade s ústavou (právne predpisy pred rokom 1937). Existuje predpoklad, že právne predpisy po roku 1937 sú v súlade s ústavou.

Rozhodnutia súdov môžu byť nahradené prijatými legislatívnymi alebo ústavnými predpismi a následnými rozhodnutiami súdov rovnakého alebo vyššieho stupňa.

4. Nadobudnutie účinnosti nadnárodných nástrojov

Ústava tak, ako bola pôvodne koncipovaná, nebola zlučiteľná s právom Európskeho spoločenstva. Stanovovalo sa v nej napríklad to, že parlament (*Oireachtas*) je jediným zákonodarným orgánom v štáte. Z toho dôvodu bolo do ústavy vložené ustanovenie, že ústava nespôsobí neplatnosť žiadneho zákona, úkonu ani opatrenia, ktoré si vyžiadalo členstvo v EÚ. Rozhodlo sa však, že ak by sa rozsah a ciele mali zmeniť, napríklad prostredníctvom novej zmluvy, táto skutočnosť musí byť občanom predložená v referende, a ak ju občania prijmú, vloží sa ustanovenie potvrdzujúce, že štát môže ratifikovať túto zmluvu.

Ak sa v práve Únie vyžaduje transpozícia štátom, vykonáva sa prostredníctvom primárnych právnych predpisov alebo častejšie prostredníctvom právnej normy vypracovanej vládou alebo ministrom.

Podľa ústavy sa medzinárodné dohody stanú súčasťou vnútroštátneho práva, ak tak rozhodne *Oireachtas*. Tento úkon má zvyčajne formu zákona a príkladom je zákon o Európskom dohovore o ľudských právach z roku 2003, prostredníctvom ktorého sa tento dohovor začlenil do vnútroštátneho práva, vďaka čomu sa jednotlivci môžu opierať o jeho ustanovenia pred vnútroštátnymi súdmi.

5. Orgány oprávnené prijímať právne normy

V ústave sa uvádza, že parlament (*Oireachtas*), ktorý je zložený z dolnej snemovne (*Dáil*) a hornej snemovne (*Seanad*) a prezidenta, má „jedinú a výlučnú právomoc prijímať zákony pre štát“ s výhradou záväzkov vyplývajúcich z členstva v Spoločenstve, ako sa stanovuje v ústave. Navrhované právne predpisy vo forme návrhu musia byť podpísané prezidentom, aby sa stali zákonom a nadobudli účinnosť, a ak má prezident pochybnosti o ústavnosti návrhu navrhovaných právnych predpisov, môže zvolať štátnu radu a v prípade potreby postúpiť návrh najvyššiemu súdu, aby rozhodol podľa článku 26 ústavy.

Ako sa už uviedlo, *Oireachtas* môže delegovať právomoc prijímať právne predpisy na ministra alebo iný orgán a táto právomoc je prísne ohraničená nástrojom delegovania. Smernice EÚ sa zvyčajne implementujú prostredníctvom právnej normy vypracovanej ministrom. Zákonodarná právomoc môže byť delegovaná na rôzne orgány, napríklad ministrov vlády, štatutárne orgány, pološtátne orgány, regulačné orgány, odborné orgány a miestne orgány.

Podľa ústavy je vláda zodpovedná za udržiavanie vonkajších vzťahov a môže podpisovať medzinárodné zmluvy a dohody a vstupovať do medzinárodných organizácií za predpokladu splnenia ústavných požiadaviek.

V systéme obyčajového práva (*common law*) je judikatúra záväzná.

6. Postup prijímania právnych noriem

6.1. Ústava

Prvou fázou zmeny ústavy podľa článku 46 je iniciovať návrh zákona v dolnej snemovni (*Dáil*). Návrh zákona musia schváliť obe snemovne *Oireachtas* a potom musí byť predložený občanom v referende, aby ho potvrdili alebo odmietli. V zmysle článku 47 ods. 1 sa návrh bude považovať za schválený občanmi, ak väčšina odovzdaných hlasov je v prospech jeho uzákonenia. Takýto návrh zákona musí byť sformulovaný ako „akt o zmene ústavy“ a nesmie obsahovať žiadny iný návrh. Ak občania návrh schvália, prezident ho musí podpísať a „náležite je prezidentom vyhlásený za zákon“.

V článku 47 ods. 2 sa stanovuje, že návrh, ktorý sa stane predmetom referenda a ktorým sa nemení ústava, bude vetovaný, ak je väčšina hlasov proti návrhu a odovzdané hlasy proti návrhu predstavujú najmenej jednu tretinu registrovaných voličov.

6.2. Legislatívny postup

Prvým krokom v tvorbe primárnych právnych predpisov je zvyčajne predloženie návrhu v niektorej zo snemovní *Oireachtas*. Každý návrh predložený v dolnej snemovni (*Dáil*) musí byť zaslaný hornej snemovni (*Seanad*) na posúdenie, pričom môžu byť vykonané zmeny, ktoré je *Dáil* povinná zvážiť. Ak bol však návrh predložený a schválený v hornej snemovni a následne zmenený v dolnej snemovni, usudzuje sa, že bol

predložený dolnou snemovňou a musí sa vrátiť hornej snemovni na posúdenie.

Predtým, ako je návrh vyhlásený, musia ho schváliť obe snemovne *Oireachtas* a musí ho podpísať prezident, aby sa stal zákonom. V priebehu legislatívneho procesu môžu návrh meniť obe snemovne, *Dáil* aj *Seanad*. V ústave sa však upevňuje silnejšie postavenie všeobecne volenej snemovne *Dáil*. V článku 23 sa stanovuje, že ak horná snemovňa odmietla alebo zmenila návrh v rozpore so želaniami dolnej snemovne, pre dolnú snemovňu je k dispozícii možnosť, aby v lehote 180 dní schválila uznesenie, na základe ktorého sa bude návrh považovať za schválený oboma snemovňami. Horná snemovňa má právo odložiť návrh až o 90 dní, ale nemá právomoc zabrániť tomu, aby sa z neho stal zákon, ani zmeniť ho, pokiaľ s tým dolná snemovňa nesúhlasí.

Veľkú väčšinu návrhov v snemovni *Dáil Éireann* predkladajú ministri.

Návrhy týkajúce sa financií (napr. návrhy zaoberajúce sa uložením, zrušením, odpustením alebo zmenením či reguláciou zdaňovania a návrhy, ktoré sa týkajú čerpania verejných prostriedkov) môže predkladať a schvaľovať len *Dáil Éireann*. Tento druh návrhu sa posielá hornej snemovni na tzv. odporúčania.

Záverečným krokom v legislatívnom postupe je, že sa z návrhu stáva zákon, keď ho podpíše prezident. Prezident však môže po porade so štátnou radou postúpiť návrh alebo konkrétnu časť návrhu najvyššiemu súdu, aby rozhodol o ústavnosti. Tento krok je známy ako postúpenie podľa článku 26. Keď najvyšší súd rozhodne, že návrh je ústavný, už ho nemožno znovu súdne spochybniť z ústavných dôvodov a prezident je povinný ho uzákoniť svojím podpisom. Ak sa rozhodne, že návrh je v rozpore s ústavou, prezident je povinný odmietnuť ho uzákoniť svojím podpisom.

6.3. Sekundárne právne predpisy

V nadradenej norme sa bežne stanovuje, že delegované právne predpisy, ktoré sú v ňom povolené, môže parlament (*Oireachtas*) zrušiť alebo schváliť. V týchto ustanoveniach sa všeobecne stanovuje, že akty majú byť predložené buď jednej, alebo oboj snemovni *Oireachtas*, ktoré ich môžu v stanovenej lehote zrušiť. Všetky sekundárne právne predpisy, ktorými sa vykonávajú opatrenia EÚ, sú predmetom tohto mechanizmu zrušenia. Určité právne normy sa po uzákonení musia uložiť v určených knižniciach a oznámenie o ich uzákonení musí byť uverejnené v írskom úradnom štátnom vestníku [Iris Oifigiúil](#).

6.4. Medzinárodné právo

Vláda môže podpisovať medzinárodné zmluvy alebo dohody, alebo vstupovať do medzinárodných organizácií, ale rozhodlo sa, že vláda tak nemôže urobiť, ak by sa tým obmedzila výhradná zákonodarná moc udelená parlamentu alebo ak by sa inak porušovala ústava. Súdny preto rozhodli, že zmluvy, ktorými sa mení rozsah pôsobnosti a ciele Európskej únie, nemôžu byť odsúhlasené vládou, pokiaľ ich neprijali občania v ústavnom referende.

7. Nadobudnutie účinnosti alebo vnútroštátne pravidlá

Zmeny ústavy nadobúdajú účinnosť po ich prijatí občanmi a po tom, ako prezident podpíše návrh, ktorým sa navrhuje daná zmena.

Návrh sa stáva zákonom v deň jeho podpísania prezidentom a v ten deň zároveň nadobúda účinnosť, pokiaľ nie je v danom akte uvedené inak. Prezident zvyčajne nepodpisuje návrh skôr ako v 5. deň alebo neskôr ako v 7. deň po tom, ako mu bol predložený. V akte môže byť stanovený dátum, od ktorého má nadobudnúť účinnosť, alebo sa v ňom môže stanovovať, že minister môže vydať „vyhlášku o začiatku“ (v prípade sekundárnych právnych predpisov), aby akt alebo jeho časť nadobudli účinnosť. Prezident je povinný vyhlásiť návrh za zákon uverejnením oznámenia vo vestníku *Iris Oifigiúil* s uvedením toho, že návrh bol uzákonený.

V sekundárnych právnych predpisoch sa stanoví dátum, od ktorého sa začne uplatňovať.

Súdne rozhodnutia sú zvyčajne právoplatné odo dňa, v ktorom boli vydané.

8. Prostriedky riešenia rozporu medzi rôznymi zdrojmi práva

O rozporoch medzi rôznymi legislatívnymi normami alebo zdrojmi práva sú príslušné rozhodovať súdy.

S výnimkou nadradeného postavenia práva EÚ je ústava základnou právnou normou štátu a má prednosť v prípade akéhokoľvek rozporu s inými právnymi predpismi. Podľa článku 34 ústavy môžu jednotlivci spochybniť ústavnú platnosť právnych predpisov pred vysokým súdom (*High Court*). Proti rozhodnutiu sa možno odvolať na najvyšší súd (*Supreme Court*). Jednotlivci takisto môžu tvrdiť, že konaním štátu boli porušené ich ústavné práva alebo ústavný postup.

Predpokladá sa, že právne predpisy uzákonené po prijatí ústavy v roku 1937 sú v zásade v súlade s ústavou, kým sa nezistí opak.

Môžu sa vyskytnúť okolnosti, keď ustanovenia ústavy, najmä ustanovenia o základných právach, môžu byť do určitej miery v rozpore. Súdy využívajú viacero mechanizmov na to, aby v týchto prípadoch dospeli k rozhodnutiam, ako napríklad doslovný či gramatický výklad, historický prístup, účelový alebo harmonizačný prístup, doktrínu proporcionality, prístup na základe hierarchie práv a záväzkov voči prirodzenému právu alebo prístup na základe prirodzených práv.

Vyskytli sa prípady, keď na základe neobľúbeného ústavného rozhodnutia alebo výkladu zo strany súdov bolo uskutočnené referendum s cieľom zmeniť ústavu.

Ak jednotlivec tvrdí, že jeho práva podľa Európskeho dohovoru o ľudských právach boli porušené právnymi predpismi, môže sa na súdoch dožadovať vyhlásenia o nezlučiteľnosti.

Právo Únie požíva ústavnú imunitu, keďže v ústave sa stanovuje, že nespôsobí neplatnosť úkonov ani opatrení, ktoré si vyžiadalo členstvo, aj keď prostriedky vykonávania týchto úkonov alebo opatrení sa musia riadiť ústavou.

Okrem ústavných otázok bude platnosť delegovaných právnych predpisov posudzovaná z hľadiska ich súladu s nadradenou právnou normou.

Ďalšie informácie o írskom právnom systéme, právnych predpisoch a ústave sa nachádzajú na týchto stránkach:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/departments-of-the-aoiseach>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <https://www.irishstatutebook.ie>
- <http://www.bailii.org>

■ Posledná aktualizácia: 16/04/2024

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.